

Winterse waarnemingen in, langs en boven Zijkanaal-C.

Evenals tijdens de winter van 1962 - 1963, die de zesde plaats in neemt bij de strengste, zijn ook de afgelopen winter tijdens de weekends, van 23 dec. 1978 tot en met 3 maart 1979, wandelingen gemaakt langs het vier kilometer lange Zijkanaal-C van Spaarndam naar Buitenhuisen en terug.

In tegenstelling tot de winter van 1962 - 1963 waren er nu veel meer vogels in en op het kanaal, doordat toen de meeste wateren geheel en langdurig waren dichtgevroren in de omgeving van Spaarndam.

Toen bevonden zich de vogels alleen in en boven het Noordzeekanaal dat werd open gehouden, hoewel op 27 jan. 1963 veel zwaar drijfijs een belemmering voor de scheepvaart vormde.

De toen gecreëerde voederplaatsen aan beide zijden van het Noordzeekanaal werden aan de zuidkant verzorgd vanuit Haarlem door het Vogelrampenfonds met militaire auto's, na oproep aan de burgerij op 19 jan. door de locoburgemeester om te helpen bij de hulpverlening door gesneden brood af te geven bij politieposten en de stadskweektuin. Aan de overkant werd dit verzorgd vanuit de Zaanstreek, vanaf de kerstdagen tot en met 8 maart 1963.

In de nu afgelopen winter waren altijd wel een paar ijsvrije gedeelten in Zijkanaal-C te vinden, wat een uitkomst bleek te zijn voor vele vogels.

Ook nu werd veel en goed werk verricht door het Vogelrampenfonds door o.a. dagelijks langs het kanaal de verschillende voederplaatsen van eten te voorzien, ondanks de af en toe harde tot stormachtige wind die hoge sneeuwduinen veroorzaakte.

De neerslag, die bijna geheel als sneeuw viel, bedroeg soms wel meer dan 25 cm, gelijk aan 25 mm regen.

Bij de geregelde inventarisering werd ook gelet op de vorstslachtoffers. Uiteraard kan alleen over de werkelijke waargenomene gesproken worden, en niet over de verborgene.

24 Februari: na drie dagen met dooi verdwijnt de sneeuw, maar ijs is er nog volop, hoewel boten met een sterke motor er nu wel doorheen komen naar het ijsvrije Noordzeekanaal.

Eveneens op 24 febr. werd van de gebruikelijke wandeling afgeweken tot het Noordzeekanaal en met de rijkspont "de oversteek" gemaakt en zie, na ongeveer honderd meter aan de Zaanse kant stonden in de Assendelverpolder ±100 Kolganzen te fourageren.

De eerste Kievit werd nu op 3 maart aangetroffen, hetgeen twee dagen eerder is dan de eerste waarneming van 1963.

WaargenomenFuut min. 1 - max. 2 ex.

Gehele winterperiode aanwezig, veelal een of twee exemplaren.

Roodhalsfuut 1 ex.

Eenmaal aangetroffen en wel op 4 maart.

Kuifduiker min. 1 - max. 2 ex.

Driemaal aangetroffen, erg schuw, verschool zich onder de overkapping van het kanaal daar waar het door rijksweg zes wordt overbrugd.

Dodaars min. 3 - max. 21 ex.

Nadat op 27 januari nog 21 exemplaren werden genoteerd nam het aantal snel af tot 3 op 24 februari, wat ook de laatste waarneming is geweest.

Begrijpelijk werd op 25 februari de vraag gesteld "waar zijn de Dodaarzen gebleven"? Evenzo op 3 maart "waar blijven ze"?

Aalscholver min. 1 - max. 8 ex.

Tussen 6 januari een 11 februari viermaal waargenomen. Veelal een exemplaar, maar op 2 februari acht bij de monding van het Noorzeekanaal.

Blauwe reiger min. 5 - max. 25 ex.

Ondanks het feit dat vele van deze reigers tijdelijk te gast waren in het Vogelrampenfonds, verbleven toch gedurende de maanden januari en februari vele exemplaren hier, en wel hoofdzakelijk bij de palingrokerij en de door het Vogelrampenfonds geschapen voederplaats.

Zo stonden op 27 januari tussen het riet 21 exemplaren in een rij opgesteld te wachten op betere tijden.

11 Februari slechts vijf reigers op het ijs.

Minder slachtoffers dan zestien jaar geleden, toen op 27 januari 1963 werd gezegd "waar zijn de Blauwe reigers gebleven!"

Roerdomp min 1 - max. 2 ex.

Tweemaal aangetroffen en wel op 27 en 31 januari met resp. 2 en 1 exemplaar. Stond op 27 januari in het riet tussen 21 Blauwe reigers.

Wilde eend min. 46 - max. 201 ex.

Ondanks barre omstandigheden altijd present met op 24 februari 100 tot 200 exemplaren.

Op 3 maart waren vele vertrokken op 46 exemplaren na.

Aantal sterk teruglopend naar gelang de vorst aanhield.

Waargenomen slachtoffers twee.

Wintertaling min. 2 - max. 15 ex.

Hebben we slecht tweemaal kunnen waarnemen en wel op 27 januari en 24 februari waarbij het aantal terug is gelopen van 15 tot 2 exemplaren.

Op 4 februari niet aanwezig, wat wel iets vreemd aandoed, daar meer dan honderd talingen in de Noord Spaarndammerpolder werden gesignaleerd.

Krakcend 2 ex.

Alléen op zes januari waargenomen, deze twee exemplaren.

Smient min. 16 - max. ±500 ex.

Daags voor de kerstdagen ongeveer 500 exemplaren geconcentreerd op het IJ.

Nadat in de eerste helft van januari nog ongeveer 400 stuks werden aangetroffen namen de aantallen snel af, met als laagste waarneming 27 januari toen er 16 exemplaren aanwezig waren.

Na 11 februari weer een toename van enkele honderden exemplaren.

De aantallen op 7 maart na de vorst, geven aan dat er wel geleden is maar dat de verliezen niet groot kunnen zijn.

Toppereend 2 ex.

Slechts eenmaal waargenomen en wel op 6 januari
Enige eend die in 1962 - 1963 vaker was waargenomen; toen tussen 16 februari
en 9 maart geregeld gast met 2 - 3 exemplaren.

Kuifeend min. 12 - max. 33 ex.

Altijd aanwezig met verschillende aantallen.
Met vele exemplaren op 11 februari en 3 maart, toen er resp. 33 en 24 gezien
zijn.

Tafeleend min. 4 - max. 7 ex.

Tussen 6 januari en 3 maart geregeld waargenomen.
Alleen 27 januari vier exemplaren, andere dagen steeds zeven.
Geen merkbare verliezen.

Brilduiker min. 2 - max. 3 ex.

Tweemaal waargenomen, en wel op 6 januari een mannelijk met twee vrouwelijke
exemplaren; de andere keer was op 24 februari een waarneming van twee exem-
plaren in vrouwelijk kleeid.

Grote zaagbek min. 9 - max. 245 ex.

Zovaa! Grote zagers als nu zijn in de strenge winter van 1962 - 1963 hier
niet gezien. Grote aantallen tussen 6 januari en 25 februari, toen er soms
ruim tweehonderd werden geteld.
Helaas, 25 februari ook een ♂ ex. slachtoffer van de winterse omstandigheden.
Begin maart nog negen exemplaren aanwezig.

Middelste zaagbek min. 1 - max. 13 ex.

In aantal veel minder dan de Grote zaagbek, maar toch gedurende gehele winter-
se periode tot en met 3 maart aanwezig.
Tussen 6 januari en 3 maart aantal teruglopend van 13 tot 1 exemplaar.

Nonnetje min. 4 - max. 6 ex.

Daar waar het zijkanaal overgaat in Noordzeekanaal waren de meeste exempla-
ren tot en met 24 februari te observeren.

Gans (spec.) 9 ex.

Op grote hoogte vlogen negen ganzen in linie naar zuid, zonder geluid te ge-
ven, zodat op 6 januari het op naam brengen tot vergissingen zou kunnen lei-
den.

Knobbelzwaan min. 5 - max. 13 ex.

Ondanks de barre omstandigheden en het feit dat veel kobbels in het Vogel-
hospitaal terecht kwamen, hier toch altijd behoorlijk aanwezig, dankzij
bijvoeding.

Tussen 27 januari en 11 maart zelfs dertien exemplaren w.o. 1 juv. ex.
Zij die de polder in waren getrokken hebben het moeilijker gehad, door de
vele sneeuw; daar, was het onmogelijk bij te voeren.
Twee dode exemplaren in de polder op akkerland.

Vilde zwaan min. 1 - max. 4 ex.

Op 24 februari vier en 3 maart een exemplaar in het ijsvrije gedeelte van
het zijkanaal.

Kleine zwaan 2 ex.

Vlak bij het Noordzeekanaal in een gedeelte vrij van ijs, gedurende de gehe-
le maand februari twee exemplaren aanwezig.

Buizerd min. 1 - max. 2 ex.

Eenmaal twee exemplaren gezien dwars over het kanaal op 27 januari van oost
naar west vliegend, achtervolgd door vier ruziemakende Kauwen en een Kokmeeuw.

Blauwe kiekendief 2 ex.

Zowel het mannelijk als het vrouwelijk exemplaar tegelijk vliegend over het kanaal op 24 februari gezien.

Beide kiekendieven samen komt hier in de omgeving niet vaak voor; solitair worden zij steeds meer waargenomen in deze contreien.

Torenvalk 2 ex.

Twee exemplaren op 27 januari bij de nestkasten in het recreatiegebied ten oosten van Zijkanaal-C en Provinciale weg.

Fazant 6 ex.

Alleen op 27 januari werden deze hoenderachtige gezien tijdens een gevaarlijke oversteek van de Prov. weg naar de bouwlanden aan de Noorderweg.

Waterhoen 2 ex.

Op 27 januari twee hoentjes aangetroffen.

Het was droevig gesteld met dit hoentje; vele waren al gesneuveld tussen kerst en nieuwjaar.

Toen er werden o.a. zes dode exemplaren op een hoopje aangetroffen bij de ijsbaan Nova-Zembla.

Ze werden in dit kanaal toch al weinig gezien, daar hun voorkeur naar kleinere wateren uitgaat.

3 maart werden twee dode hoentjes getroffen in struikgewas langs het fietspad.

Meerkoet min. 91 - max. 384 ex.

Gehele winterperiode waargenomen, zowel op het ijs als op de walkant.

Vaak geconcentreerd bij de voederplaats, ingericht daar waar rijksweg 6 over het kanaal is gebouwd.

Grootste aantal slachtoffers genoteerd op 11 februari en wel 25 stuks.

Heel wat van deze koeten zijn door verzwakking verkeersslachtoffer geworden.

27 Januari een tiental slachtoffers tussen de ijsschotten.

Toen 3 maart de sneeuw geheel was verdwenen en zijkanaal-C weer ijsvrij, werd bewaarheid hetgeen bij de geregelde voorlopige indrukken reeds was geconstateerd, namelijk dat de Meerkoet behoorlijk verliezen heeft geleden en vele exemplaren nu rond huppelen-met-loopgebreken.

Kievit 6 ex.

Toen op 3 maart de sneeuw geheel was verdwenen, waren ook weer zes kieften hier in de omgeving aanwezig.

Grote mantelmeeuwKleine mantelmeeuwZilvermeeuwStormmeeuwKokmeeuw

Tezamen geregeld met honderden

aanwezig, waarvan de grootste concentratie zich bevond niet ver van

de grote sluis, direct bij de palingrokerij en de voederplaats van het rampenfonds.

Veldleeuwerik 1 ex.

Tot eind februari niet gezien of gehoord, maar op 3 maart een exemplaar dat zich luidkeels opmerkzaam maakte.

Merel min. 1 - max. 2 ex.

Weinig aanwezig, alleen op 6 januari, 11 februari en 3 maart met een of twee exemplaren.

Op 3 maart een dood exemplaar opgemerkt.

Koolmees min. 1 - max. 2 ex.

Doorgaans een of twee exemplaren in de begroeiing langs het kanaal.

Pimpelmees min. 1 - max. 5 ex.

Geregeld aangetroffen met voelal een of twee exemplaren, maar op 27 januari vijf exemplaren in de elzebomen langs het kanaal en fietspad.

Spreeuw min. 21 - max. 34 ex.

Van enige tientallen tot 34 exemplaren op 3 maart.

Ook enige ten offer gevallen aan deze strenge winter.

Zwarte kraai min. 2 - max. 5 ex.

Tussen 27 januari en 11 februari waargenomen.

Voor en na deze dateringen niet gezien.

Bonte kraai min. 2 - max. 3 ex.

Tot 24 februari geregeld aanwezig, nadien niet meer gezien of gehoord.

Kauw 2 ex.

Slechts eenmaal waargenomen en wel op 27 januari.

Ekster 1 ex.

Geregeld een exemplaar overvliegend van of naar het Spaarnwouderbos.

Eén Ekster alleen komt hier normaal bijna niet voor; ze zijn haast altijd in gezelschap van minstens één soortgenoot.

E. Dijkstra
Indischestraat 131
2022 VS Haarlem